http://www.onlineBU.com

AF-2528

M.A. (Previous)
Term End Examination, 2017-18

SANSKRIT

Paper - IV

साहित्यशास्त्र तथा सौन्दर्यशास्त्र

Time : Three Hours] [*Maximum Marks* : 100
[*Minimum Pass Marks* : 36

नोट : **सर्वे** प्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः।

इकाई-I

1. निम्नाङ्कितेषु कयोश्चिद् **द्वयो**राचार्ययोः प्रमुखः सिद्धान्तः प्रतिपादनीयः :

(क) आचार्य कुन्तकः।

(ख) आचार्य क्षेमेन्द्रः।

(ग) आचार्य मम्मटः।

(घ) आचार्य पण्डितराज जगन्नाथः।

http://www.onlineBU.com

http://www.onlineBU.com

इकाई-II

2. निम्नाङ्कितेषु कयोश्चन **द्वयो**र्व्याख्या विधेया :

(क) न वेद व्यवहारोऽयं संश्राव्यः शूद्रजातिषु।
तस्मात् सृजापरं वेदं पञ्चमं सार्ववर्णिकम्॥

(ख) पूर्वं कृता मया नान्दी ह्याशीर्वचनसंयुता।
अष्टाङ्गपद संयुक्ता विचित्रा वेदनिर्मिता॥

(ग) योऽयं स्वभावो लोकस्य सुखदुःख समन्वितः।
सोऽङ्गाद्यभिनयोपेतो नाट्यमित्यभिधीयते॥

(घ) न तज्ज्ञानं न तच्छिल्पं न सविद्या न सा कला।
नासौ योगो न तत्कर्म नाट्येऽस्मिन् यन्न दृश्यते॥

इकाई-III

3. निम्नाङ्कितेषु कयोश्चिद् **द्वयोः** प्रसङ्गानुसारिणी व्याख्या विधेया :

(क) तेषां तु बचनं मुनीनां भारतोऽब्रवीत्।
लक्षणं पूजनं चैव श्रूयतां नाट्यवेश्मनः॥

(ख) श्रूयतां तद् यथा यत्र कर्तव्यो नाट्यमण्डपः।
तस्य वास्तु च पूजा च तथा योज्या प्रयत्नतः॥

(ग) अस्थि-कीलक पालानि तृणगुल्मांश्च शोधयेत्।
शोधयित्वा वसुमतीं प्रमाणं निर्दिशेत् ततः॥

(घ) स्तम्भं वा नागदन्तं वा वातायनमथापिवा।
कोणं वा सप्रतिद्वारं द्वार विद्धं न कारयेत्॥

http://www.onlineBU.com

http://www.onlineBU.com

इकाई-IV

4. नियतिकृतनियमरहिता मित्यस्याभिप्रायं प्रस्तूय मम्म्टमतानुसारं काव्यलक्षणं विवेचनीयम्।

अथवा

मम्मट मतानुसारं काव्यकारणं प्रस्तूय निम्नाङ्कितस्य प्रसङ्गानुसारिणी व्याख्या विधेया :

ग्रामतरुणं तरुण्या नववञ्जुलमञ्जरी सनाथकरम्।
पश्यन्त्या भवति मुहुर्नितरां मलिना मुखच्छाया॥

इकाई-V

5. निम्नाङ्कितेषु टिप्पणीद्वयं सविस्तारं लेखनीयम् :

(क) लक्षणा तेन षडविधा।

(ख) अभिधा मूला व्यञ्जना।

(ग) अभिहितान्वयवादः।

(घ) शब्दार्थयोः स्वरूपम्।

———

http://www.onlineBU.com